

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИДАТКАМИ

(Представлено д.е.н., проф. Цаль-Цалко Ю.С.)

У статті висвітлено особливості формування системи обліково-аналітичного забезпечення управління видатками в бюджетній сфері. Запропоновано розподіл етапів впровадження управлінського обліку в інформаційну систему бюджетної установи. Виконані наукові дослідження дали підставу оптимізувати модель стратегічного та управлінського обліку, економіко-математичного моделювання.

Ключові слова: система, обліково-аналітичне забезпечення, видатки, бюджетні установи, селищна рада, управління.

Постановка проблеми. Сучасні зміни законодавства ставлять нові вимоги до системи управління діяльністю бюджетної сфери, зокрема і у апараті виконавчої влади на рівні селищних рад, яка, в умовах сучасної реформації повинна, перш за все бути адаптованою до інтеграційних перетворень зовнішнього середовища, й разом з тим – повинна сприяти забезпеченню проведення необхідних змін на рівні місцевих громад. Розв'язати означене завдання неможливо без розвитку й удосконалення обліково-аналітичного забезпечення діяльності державного сектору, що наразі повністю не відповідає вимогам управлінської діяльності. Поточне діюче обліково-аналітичне забезпечення державних фінансів, особливо їх видаткової частини в основному спрямовується на внутрішньо-системні потреби й на виконання задач внутрішньо-системного характеру. При цьому загальноуправлінські завдання не вирішуються.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Аналіз професійної вітчизняної літератури свідчить про певну фрагментарність проведення досліджень такої тематики. Певним чином такі питання розкрито в працях таких науковців, як С. В. Свірко, Р. Т. Джога, Л. М. Сідельник, Т. М. Кондратова, Т. В. Рижа, С. В. Сисюк та інших. Разом з тим, в сучасних дослідженнях незначна увага приділена питанням управлінського обліку, аналізу та інформаційному забезпеченню діяльності бюджетних установ, у тому числі бюджетних установ, що зайняті в сфері управління видатками місцевих бюджетів, зокрема селищних рад. Усунення названої прогалини забезпечить значне поліпшення результатів діяльності і якості виконання покладених на них завдань.

Метою статті є дослідження обліково-аналітичного забезпечення управління видатками бюджетних установ.

Викладення основного матеріалу. Основною метою системи управлінського обліку в секторі державного управління є підготовка впорядкованої інформації для прийняття економічно обґрунтованих управлінських рішень. Ключовим механізмом впровадження та розвитку системи управлінського обліку є інформаційна база управлінського обліку. Створення інформаційної бази управлінського обліку в організаціях сектора державного управління передбачає розробку:

1. Локальних нормативних актів і документів, що регламентують основні принципи реалізації управлінського обліку. До складу таких документів входять: план рахунків управлінського обліку, порядок ведення управлінського обліку, графік документообігу управлінського обліку, форми управлінського обліку і звітності та ін.

2. Порядку обліку (розрахунку і розподілу) витрат в розрізі державних і відомчих цільових програм і за напрямками реалізації непрограмної частини витрат, передбачених бюджетною кошторисом.

3. Способів і процедур, що забезпечують інтеграцію бюджетного і управлінського обліку. Зокрема, в рамках центрального апарату, територіальних органів, в тому числі і виконавчого державного органу селищних рад та підвідомчих організацій повинна існувати єдина інформаційна система, яка створює надійну основу для реалізації цілей бюджетного і управлінського обліку і звітності.

Предметом управлінського обліку є поточна діяльність бюджетних установ, пов'язана з використанням та управлінням ресурсами установи, об'єктами виступають доходи й видатки, а також їх структура. Існує два підходи до організації управлінського обліку: паралельний і інтегрований. Паралельний підхід передбачає наявність двох автономних систем обліку, які характеризуються: різноманітною спрямованістю (орієнтацією) обліку; різними принципами відображення доходів і видатків і можливими суттєвими відмінностями в результатах; спеціалізацією облікових працівників.

Інтегрований підхід виходить з того, що відображення операцій відбувається на основі одних і тих самих документів (подій) в єдиній базі даних бухгалтерського обліку. За умови активізації інтеграційної систем бюджетного і управлінського обліку на державному рівні створиться можливість селищним радам отримати наступні переваги:

1. Забезпечується можливість порівняння та перевірки даних різних систем обліку, оскільки в їх основі лежить використання єдиного інформаційного простору.

2. Виключається необхідність дублювання введення даних і відомостей по одним і тим же операцій з виконання бюджету для потреб різних систем обліку.

3. Значно підвищується рівень достовірності управлінської інформації за рахунок одноразового введення даних, що сприяє мінімізації кількості помилок.

4. Забезпечується економія трудових та інших ресурсів в зв'язку з відсутністю потреби в утриманні додаткових служб (підрозділів, груп, управлінь) для паралельного ведення різних видів і систем обліку та звітності.

5. Досягається оптимізація документообігу.

6. Зростає оперативність (скорочуються терміни) надання запитуваної інформації керівникам управлінь селищних рад внаслідок чого з'являється більше часу для прийняття зважених, економічно-обґрунтованих рішень на місцях.

Відповідно становлення системи управлінського обліку в умовах функціонування бюджетних установ, в тому числі і селищних рад необхідно здійснювати в умовах інтеграційного підходу [2].

Подальші зміни в напрямі використання такого підходу вимагає відповідної аналітичної адаптації, сприйняття результатної інформації відповідальними працівниками й перебудови економічно-облікового мислення, й відповідного ресурсного забезпечення. Комплексність обліково-аналітичного забезпечення управління видатками бюджетної установи інтеграційної системи повинна

забезпечуватись формуванням зведено-аналітичної інформації, що потребує відповідної інформаційної бази.

Розвиток взаємопов'язаності базової інформаційної складової управління видатками бюджетних установ (наприклад, обліково-аналітичне забезпечення селищної ради, сформоване системами аналізу й обліку) як інтегрованої системи управлінського і фінансового обліку, можемо сформувати такі організаційні етапи його функціонування (рис.): обґрунтування, ідентифікація (формування) джерел, суб'єктів і об'єктів, розробка системи документообігу та форм документації; формування макета загальної моделі; організація; активізація й удосконалення (контроль, самовдосконалення: реорганізація, ліквідація неузгодженостей тощо) (рис. 1).

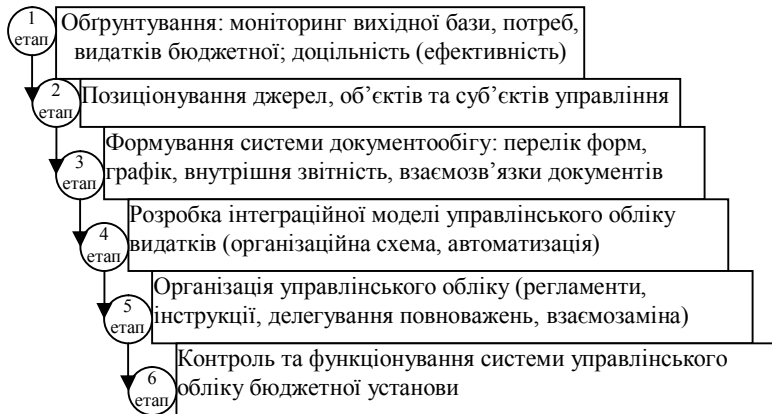

Рис. 1. Базові етапи інтеграційної системи обліково-аналітичного забезпечення управління видатками бюджетної установи

Відповідно до першого етапу результатом моніторингу потреб виступає потреба у системі обліку, що забезпечує раціональніше використання коштів на здійснення операційної діяльності селищної ради. Застосування принципів і методології управлінського обліку забезпечить оптимізацію видатків. На другому етапі обліково-аналітичної роботи основними об'єктами моніторингу слід визначити відповідні видатки селищної ради, які здійснюють найбільший вплив на її діяльність. При розрахунку ефективності (на першому етапі вона є прогноною) найбільш прийнятним може стати підхід, за якого розрахунок здійснюється шляхом порівняння витрат і ефекту від впровадження нової системи обліку.

На третьому етапі впровадження системи управлінського обліку (формування макета його моделі) покликаний узгодити усі складові, включаючи комунікаційні зв'язки та напрями руху інформації. По обраному напрямі (доходи-видатки) на даний час пропонуємо застосовувати позамовний метод. У цьому випадку задача оптимізації може розглядатися з двох точок зору: мінімізація використання ресурсів для виконання намічених цілей, або максимізація результату в умовах заданих ресурсів. Зібрана з усіх структурних підрозділів інформація про можливості

зниження рівня витратів (за окремо розробленими формами управлінського обліку) забезпечить формування відповідних заходів. Розв'язання цільової функції економії витрат відобразить кількісні параметри та можливості оптимізації. П'ятий етап інтеграційних перетворень визначає завдання управління, враховуються можливості поліпшення організаційної структури й формується зважений підхід для оцінки ефективності делегованого виконання обов'язків з управління [1].

На практиці функціонування бюджетних установ, в тому числі селищної ради важливо вдало поєднувати таку систему обліково-аналітичного забезпечення з фінансовим аспектом видаткової частини, при цьому вміло використовувати аналітичні методи при опрацюванні фінансової інформації для потреб управління.

Висновки. Аналіз існуючої практики обліку бюджетних установ потребує інноваційного підходу до формування обліково-аналітичного забезпечення управління видатками. В роботі запропоновано етапи впровадження інтеграційної системи управлінського обліку в управлінських підрозділах на місцях, зокрема селищній раді та виконано відповідний опис кожного з них. Проведені наукові розробки дозволяють зробити висновок про доцільність функціонування такої системи в поєднанні з комплексною автоматизацією державної сфери управління видатками. Також важливим є розробка і використання в даному напрямі оптимізаційних моделей методів фінансового, стратегічного аналізу, економіко-математичного моделювання тощо.

Список використаної літератури:

1. Гринь А. М. Бюджетирование вуза как необходимое условие его экономической устойчивости / А. М. Гринь // Университетское управление: практика и анализ. – 2002. – № 4 (23). – С. 23-32. 1

2. Рижа Т. В. Особливості бюджетування вищих навчальних закладів / Т. В. Рижа // Вісник Хмельницького національного університету. 2010. – № 2, Т. 3. – С. 176–182.

3. Сисюк С. В. Облік і контроль витрат і калькулювання собівартості платних освітніх послуг [Текст] : автореферат дис.... канд. екон. наук : 08.00.09 / С. В. Сисюк ; Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана. – К., 2008. – 20 с.

References:

1.Hryn' A. M. Byudzhetyrovanye vuza kak neobkhdymoe uslovye eho ekonomycheskoj ustoychyvosty / A. M. Hryn' // Unyversytet-skoie upravlyenye: praktyka y analyz. – 2002. – № 4 (23). – S. 23-32. 1

2.Ryzha T. V. Osoblyvosti byudzhetyvannya vyshchykh navchal'nykh zakladiv / T. V. Ryzha // Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu. 2010. – № 2, Т. 3. – S. 176–182.

3.Sysyuk S. V. Oblik i kontrol' vytrat i kal'kulyvannya sobivartosti platnykh osvitynykh posluh [Tekst] : avtoreferat dys.... kand. ekon. nauk : 08.00.09 / S. V. Sysyuk ; Kyuyiv. nats. ekon. un-t im. V.Het'mana. – K., 2008. – 20 s.

АВРАМЕНКО Оксана Сергіївна, магістр Житомирського державного агроєкологічного університету, м. Житомир, Україна.

Наукові інтереси: обліково-методичні аспекти бухгалтерського обліку в бюджетній сфері.